

The book cover features a vibrant red background. In the center, a yellow coffin-shaped frame is outlined in pink. Four dark blue hands are positioned around the frame, appearing to hold it together. The text is centered within the frame. At the top, the authors' names are written in pink. The title is in large, bold, dark blue letters. Below the title, the number '101' is flanked by dashes, and the subtitle is in pink. The publisher's logo is in the bottom left corner.

Bernard Schols
& Heidi Klijsen

Voorkom
RUZIE
bij de
KIST

-- 101 --

spraakmakende
erfrechtelijke
kwesties en
fiscale tips

AnderZ

Inhoud

Schenken is erven zonder te sterven... een voorafje	9
Kop of munt: wie krijgt Milo en wie Herman?	12
Beauty and the beast	14
Moeders wil is wet in het levenstestament	16
Er waren eens 'nabijen' en 'overigen'	18
Gij zult maar één partner hebben	20
Oma, wat heeft u grote oren...	22
Jubelen of jammeren?	24
Verstandig jubelen: houd je aan de 3 B's	26
Trouw niet voor je veertig bent...	27
...en ga pas ná het jubelen de kerk in	28
Opa en oma gaan scheiden	29
De suikeroom heeft spijt	31
Uitgejubeld	32
Een selfie op je sterfbed	34
The Dutch gift; een schenking op papier	36
Armlastig, beschonken en toch niet vrijgesteld	38
Een beetje genot is ook genot	41
Verkeerd verbonden	44
Aretha Franklin en de brandweerman	47
De Millennium-miljoenen	50
De fictievrije vriendin	52
Cd van jou, cd van mij	56
De uitgesloten edelsteen	59
De man van 150 miljoen	63
Vreemdgaan is nu eenmaal geen overlijden	66
Maak je eigen wetje	68
Hoeveel erft oom Willy?	71
De wettelijke verdeling als 'staatstestament'	72
Moeder is over tijd	74
Het rijtje van '5 plus 1'	77
Het stieffamiliegevaar	79
Wie zal mijn echtgenoot zijn?	80
Who the is Alice?	82
De fatale huwelijksreis	84
De ex leeft nog... maar de inspecteur ook	87
De tandartsassistente	89
Charles Aznavour: <i>Il restera ce qu'il restera...</i>	91
Een giftig likeurtje	93

De dronken vrouw met het keukenmes	95
De duif is dood	98
De fiscaal 'onpersoonlijke' behandeling van een paard	101
De huwelijksnacht van Tobias en Sarah	104
De 'verplichte' begrafenisclausule	106
Cremeren of begraven?	108
De koelkast was leeg	110
Het Thaise restaurant	112
Het hele kleine tv'tje	114
De gewiekste zusjes	116
De sterren van de executeur	118
De ware aard van de executeur	121
De keurige executeur	124
De tergend trage executeur	126
De leeggeplukte Zwitserse bankrekening	128
De Facebook-executeur	130
De executeur geëxecuteerd	132
De verzwegen buitenechtelijke dochter	134
Voor Yves Montand viel het doek niet bij overlijden	136
Het boek op het nachtkastje	138
Ontervan voor beginners	140
Ontervan voor gevorderden I	143
Ontervan voor gevorderden II	145
De drugsbewindclausule	147
Joop en Toon	149
Onterd of niet onterfd, <i>that's the question</i>	152
Hoe meer kleinkinderen, hoe meer vreugd	155
Gesteggel over de WOZ	158
Van tweetraps- tot Radartestament	160
Assepoester en het pleegkind	163
De democratieclausule: meeste stemmen gelden	165
De kracht van de komma	168
Waar is het testament van Prince gebleven?	171
Verantwoording	174
Fijnproeversregister	176
Inspiratieregister	178
De erfrechtelijke spelregels	179
De fiscale spelregels	196

Schenken is erven zonder te sterven... een voorafje

Zoals een boek een woord vooraf heeft, zo heeft het erfrecht ook z'n voorafje: de schenking. Schenken is erven zonder te sterven. Het kan met een warme hand of op koud papier, met veel gejubel of zonder fiscaal geruis, met veel genot of een beetje genot. Schenkers kunnen insluiten, maar ook uitsluiten. En schenken kan onherroepelijk of herroepelijk. In het laatste geval is eens gegeven niet meer voor altijd... een gegeven.

Zo'n gift herbergt nog een belangrijk ander kenmerk in zich: een behoorlijke dosis emotioneel vergif. In dit boek zullen allerlei tegenpolen van vrijgevigheid de revue passeren. Het is altijd maar van welke kant je het bekijkt: van de schenker of van de 'beschonkene'. De een vindt het zalig om te geven, de ander om het uit te geven. Schenken is niet alleen een voorafje; je kunt het ook over een paar jaar uitsmeren. Overlijden medisch-technisch gezien nog steeds niet.

Nog een voorafje dat zich tijdens het leven afspeelt, is de romantiek van de relatie. Of het verdriet dat gepaard gaat met een relatiebreuk. Niet voor iedereen geldt immers de regel 'tot de dood ons scheidt'. Allerlei relaties komen in ons boek voor: van beroemd tot onbekend, van echt tot nep en van fictief tot verdacht. De verhalen gaan over echtparen met klassieke ruime gemeenschappen, beperktere gemeenschappen en minuscule gemeenschapjes. Maar ook over een stel met 'uitsluiting van iedere vorm van gemeenschap'. Zelfs dat kan in het huwelijk, al wordt zo'n akte dan gelukkig echt niet altijd letterlijk genomen.

Er wordt in dit boekje zelfs vreemdgegaan. En dan hebben we het nog niet eens gehad over het grote fiscale verschil tussen de 'nabijen' en de 'overigen', met fiscale tarieven hoger dan alcoholpercentages. Zo komen er zelfs relaties met oneven

cijfers voorbij. Nee, niet de zeven beroemde ‘bestsellende’ zussen. Voorlopig zijn het er nog maar drie en vind je ze vaak op de boerderij.

Een ander belangrijk voorafje is de spelregel dat de omvang van de nalatenschap bepaald wordt door hoe je gehuwd bent. Door voor een klassieke ruime huwelijksgemeenschap te kiezen, kan iemands erfenis gehalveerd worden, zelfs nog in de luchtbrug tussen hemel en aarde. In jargon heet dat boedelmenging: een fiscale toverspreuk die elke notaris bij de hand heeft.

In dit boek is niet alleen plaats voor de kleine man in het erfrecht, maar ook voor de man van 150 miljoen. Voor elk wat wils. Voor opa’s, oma’s, kinderen, kleinkinderen, overbedeelden en onderbedeelden. Zelfs een paard, papegaai en duif komen voorbij. De duif is dood.

In het erfrechtelijk rollenspel kom je ook allerlei vertrouwenspersonen tegen die de overledene vertegenwoordigen. Executeurs met één, twee of drie sterren, vereffenaars, bewindvoerders en ook de levensexecuteur. We laten hier alvast vallen dat in Brabant en Limburg de meeste levenstestamenten gemaakt worden. Logisch, daar moet het feest altijd doorgaan, wat er ook gebeurt. Ook de fans van de erfrechtelijk oudgedienden oom Willy en Joop en Toon komen in dit boek aan hun trekken. En uiteraard komt ook de *lustige Witwe* als heel sterke speler in het erfrechtelijk rollenspel even langs. Een gewaarschuwd man telt voor twee.

We beantwoorden natuurlijk de beladen vraag: ‘Kan ik mijn kinderen nu wel of niet onterven?’ Maar pas op, het is maar van welke kant je het bekijkt. Hij die ontferft, kan ook zelf ontferfd worden. Ook de risico’s van het te vroeg snoepen van de pril opengevallen erfenis zijn een bron van erfrechtelijke verhalen. Want niet alle hoofdrolspelers in dit boek zullen erven zonder scherven. Zei een voetbalgod niet ooit: ‘Voordat ik die fout maak, maak ik hem niet?’

De veelal waargebeurde verhalen in dit boek bieden allerlei mooie handvatten om ruzie bij de kist te voorkomen. Voor de fijnproevers die zich verder willen verdiepen in het erfrechtelijk spel, hebben we achterin de originele bronnen opgenomen: de belangrijkste erfrechtelijke wetteksten en fiscale spelregels.

De kunst is om zo veel mogelijk te genieten en uiteindelijk op het moment suprême op nul uit te komen. Dan is er niets om ruzie over te maken, en ook niets om met erfbelasting te belasten. De mens kan ook andere zaken dan geld nalaten... Maar wie te veel snoept, laat mogelijk een negatieve erfenis na. En dat gebeurt sneller dan je denkt. Heeft tante nooit de bloemetjes buitengezet en kun je haar erfenis dus rustig aanvaarden? Wie de verhalen in dit boek leest, bedenkt zich waarschijnlijk wel twee keer.

Aan het slot maar weer van negatief naar positief. *Always look on the bright side of life.* En wat het op nul uitkomen betreft, van de kant van Monty Python klinkt het in ieder geval zo:

*I mean – what have you got to lose?
You know, you come from nothing
You're going back to nothing
What have you lost? Nothing!*

Veel erfrechtelijk leesplezier, ongeacht van welke kant je het bekijkt!

Nijmegen en Breda, maart 2019

Bernard Schols
Heidi Klijsen

Kop of munt: wie krijgt Milo en wie Herman?

De ontroering is tastbaar in de Groningse rechtszaal. Zelfs de rechter moet bijna een traantje wegpinken. Alleen de twee jack russells kwispelen met hun staartjes, nietsvermoedend over de scheiding die hun te wachten staat. Hun baasje Michel is naar de rechter gestapt om zijn aanstaande ex, Maria, te dwingen de honden aan hem over te dragen. Ze horen bij hem, vindt Michel, maar daar is Maria het overduidelijk niet mee eens.

Gelukkig scheppen de huwelijkse voorwaarden wat meer duidelijkheid: als niet kan worden vastgesteld of bewezen aan wie van beiden bepaalde ‘goederen’ toebehoren, dan worden ze geacht van beide echtgenoten samen te zijn, voor een gelijk deel. Dus lijkt het de rechter logisch dat ieder één hondje krijgt.

**Zelfs de rechter moet
bijna een traantje
wegpinken**

Daar gaan de kemphanen gelukkig mee akkoord. Maar hoe verdeel je twee honden? De rechter staat voor een

duivels dilemma en besluit het lot te laten beslissen. Hij gooit een munt op, waaruit volgt dat Milo met Maria mee mag en Herman met Michel. Een dubbele scheiding dus.

Je kunt je huwelijkse voorwaarden nog zo goed vastleggen, in de loop der jaren ontstaat er toch gezamenlijk bezit. Een soort ‘boedelmenging’. Want in de wet staat dat als echtgenoten van mening verschillen over wat van wie is, en ze geen van beiden hun recht op het bezit kunnen bewijzen, het als gemeenschappelijk eigendom wordt aangemerkt. Daarom is het verstandig om bonnetjes en facturen goed te bewaren als bewijs van het privé-eigendom. Liefst met een kleine toelichting en twee handtekeningen.

Maar wat als de hier beschreven onverdeeldheid niet door een echtscheiding van Michel en Maria ontstaat, maar door overlijden van een van hen? Ieder baasje eindigt immers eens in paradiso. In dat geval hadden we ons niet met Milo en Herman naar de rechtbank hoeven te begeven. Een afwikkelingsbewindvoerder, in jargon een driesterrenexecuteur, kan dan simpelweg de verdelingsknoop doorhakken. Hierover later meer in het verhaal ‘De sterren van de executeur’. Deze driesterrenexecuteur beslist dan waar de mandjes van Milo en Herman voortaan een plaatsje krijgen. Wie weet laat hij zich inspireren door de Groningse rechter, en haalt ook hij een euro uit zijn zak.

De duif is dood

‘De duif is dood, meneer.’ Wie kent deze gevleugelde woorden van de grootste cabaretier aller tijden niet? Toon Hermans speelt in de beroemde sketch een goochelaar die een truc wil doen met een duif, maar helaas de duif net wat te lang in het zwarte doosje laat zitten. Ook in het erfrecht wordt soms heel wat gegoocheld, in het bijzonder met het begrip ‘testamentaire last’. Misschien niet met een duif, maar dan toch zeker met een kanarie, zoals hierna zal blijken.

Een testamentaire last is een verplichting die in een testament wordt opgelegd en waar geen vordering tegenover staat. Voert de erfgenaam die met die last wordt opgezadeld de last niet goed uit, dan kan de rechter bepalen dat diens erfdeel komt te vervallen. Een testamentaire last is dus een ware tijdbom.

Er zijn aardig wat lasten te bedenken, zoals het opdragen van een Heilige Mis, het oprichten van een standbeeld, het verzorgen van huisdieren, het goed onderhouden van het graf tot – *last but not least* – het uitkiezen van de begrafenisvlaai (in Limburg). Een last kan uiteraard ook op de brede schouders van de executeur worden gelegd.

In de parlementaire geschiedenis komen we hierover een mooi verhaal tegen. Het gaat over een erfgenaam, laten we hem Harry noemen, die een huis erft, maar wel onder de testamentaire last om de inwonende kanarie goed

te verzorgen. Op een voorjaarsdag laat Harry het raam openstaan, waarop de kanarie een longontsteking krijgt en doodgaat. Moet Harry dan de hele erfenis verliezen? ‘Dat lijkt mij overdreven’, zegt het Kamerlid dat de kwestie aanzwengelt. Zou het niet gewenst zijn om de rechter een ‘matigingsrecht’ te geven, zodat hij in kan grijpen als een testamentaire last wel erg ver doorslaat?

Een testamentaire last is een ware tijdbom

Gelukkig blijkt uit de wet dat de rechter wel degelijk allerlei mogelijkheden heeft om een testamentaire last op te heffen of af te zwakken. Bijvoorbeeld als de erfgenaam een niet zo erge misstap heeft begaan, zoals Harry, of zelf geen schuld heeft aan het voorval. Ook bij testamentaire lasten die na het overlijden van de erflater door omstandigheden hun zin verloren hebben, kan de rechter ingrijpen. De rechter bepaalt dan dus hoe zwaar de sanctie van een testamentaire last uiteindelijk uitpakt.

Stel dat neefje Reinout de erfenis krijgt als oom Harry de kanarie niet goed verzorgt, dan kan Reinout als opvolgend erfrechtelijk verkrijger naar de rechter stappen. Hij kan dan de vervallenverklaring van de testamentaire last verzoeken, omdat zijn oom niet goed voor het beestje zorgt. Maar het mag duidelijk

zijn: het enkele feit dat een kanariepiet een koutje vat en overlijdt, is niet zomaar voldoende om een erfenis te laten vervallen. Maar toch, de ene rechter is de andere niet. En ook: de ene kanarie is de andere niet. Testamentair voorkomen is beter dan genezen.

Soms is het beter om slechts een – van alle juridische techniek ontdane – wens op te nemen in plaats van een last. Je kunt per testament ook de tussenkomst van de rechter helemaal uitschakelen. Of, echt testamentair maatwerk, de last (en daarmee de bijbehorende straf) koppelen aan een op maat gesneden legaat. De erflater uit bovenstaande anekdote had bijvoorbeeld kunnen bepalen dat Harry een klein deel van zijn erfenis, bijvoorbeeld 10.000 euro, zou verliezen als de kanarie door zijn schuld het loodje zou leggen.